

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(B.) Litt
Po

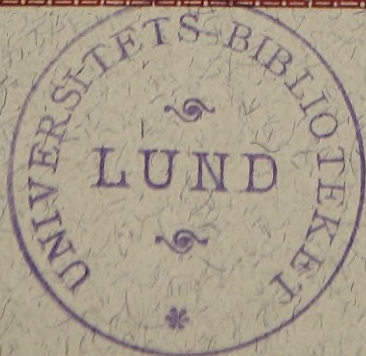
VIKINGARNE PÅ RÖD.

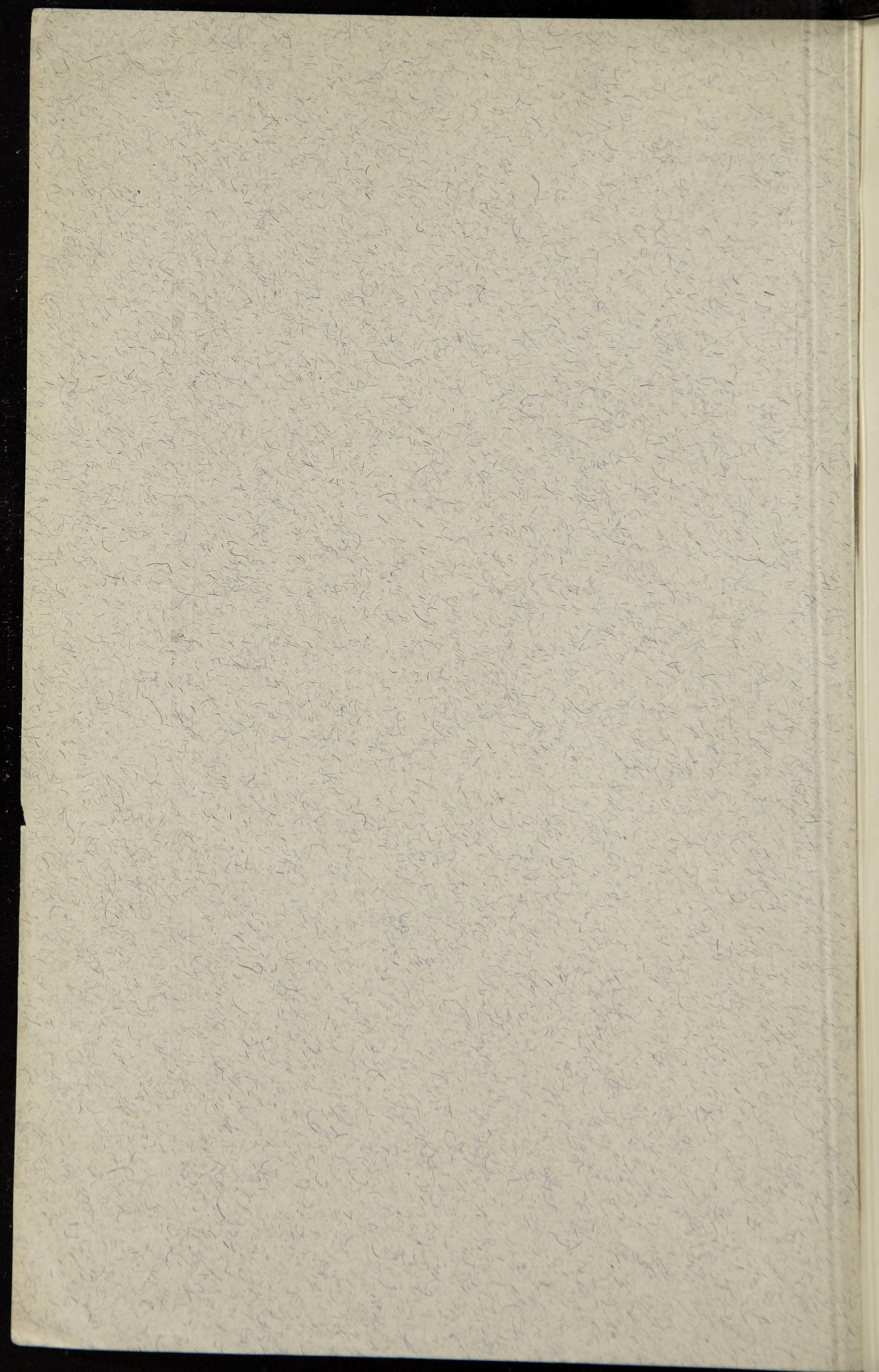

Kämpasaga från Bohuslän

af

LEIJONSKÖLD OXENSTIERNA.

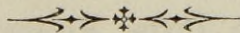

Vikingarne på Röd.

Kämpasaga från Bohus län

af

Leijonsköld-Oxenstierna.

Yrkingarne på Röd.

Hämtade från Hörs län

Utgivet af N. Jönsson

I.

Thorsten kommer från vikingatåg.

Vinden från vester blåste med makt
På Kattegats brusande haf,
Och vågen sig häfde i blånande prakt
Hän öfver mång' seglares graf.

Mörkare sänkte molnen sig ned
Och aftonen led mot sitt slut,
Det skymmer för seglar'n på skummande led,
Ej drake från hamnen törs ut.

Vikingaskutan länsar dock godt
Till Vikens så frejdade land,
Af vågorna sköljda de kämpar ha' brådt,
Att hinna den vinkande strand.

Högväxt var kämpan, stod der i för'n
Och spejade ut öfver våg,
Till prydnad på hjelmen satt flygande örn,
Han skarpt öfver böljorna såg.

Thorsten, så hette vikingen båld,
Han kom nu från Skottarnes land,
Sin broder han tagit utur deras våld,
Och lossat ur fängelsets band.

Holmgång i Viken hade de gjort,
Men der blifvit slagne i strid,
Och byte och ära de fingo ej stort,
Men flydde och bådo om frid.

Togo då med sig blödande sven,
Och förde på draken om bord.
Han stridt hela dagen bland kämpande män
Och blödt för sin fädernejord.

Thorsten fick höra om detta rån
Och for så till skottarnes kust,
Sin bror tog han åter vid svärdenas dån
Och kämpade der mången dust.

Seglar nu åter hem till sitt land,
Han hade ej hem eller gård,
Men ville blott lemna i slägtingars hand
Sin broder åt läkarnes vård.

Högt emot Dragskär vågorna slå
Och Hästen*) bär skummande man.
Men draken den flög mellan holmarne grå,
Ej rädd för den svekfulla Ran.

Nu inom skären åran läggs ut
Och seglet det fälls vid sin mast,
På segling bland bränning och sjö är det slut,
Snart draken i hamnen är fast.

*) Skär i Bohusländska skärgården utanför Åbyfjorden.

Fröjdande sig med kämparne der
På klippan nu vikingen stod,
Den stranden från barndomen var honom kär,
Der bodde hans frände så god.

Helt nära hamnen der låg hans gård.
En bonde var Ambjörn på Röd,
Som tagit om Thorsten i ungdomen vård,
Då fadren, en viking, var död.

II.

På klippig strand.

Han stod på den strand der han fordom stått
I barndomens härliga vår,
Han såg nu de stigar han ofta gått
I ungdomens lyckliga år.

Och minnena stego så hastigt opp
Med ilande fart i hans själ,
Han mins hur han gungat i granens topp,
Hur vargen han slagit ihjäl.

Och hur han den frustande fålen red,
Förutan båd' betsel och töm,
Och hur han med björnen i skogen stred
Och sam öfver forsande ström.

Han mindes en tärna med ögon blå,
Den ungmön hon fans än på Röd.
För henne som gosse han svärmåt då
Med ungdomens djupaste glöd.

Hvar morgon hans sång för henne då klang
Och knappt fans en klyfta så bred,
Att icke för henne han öfver sprang
Med sprittande fröjd i hvar led.

Då kom der en viking från Sotens fjord,
Af stormen han drifvits i land,
Och med sig han hade sin son om bord,
De båda blott bergats på strand.

Den unge var äldre än Thorsten då,
Som fjortonde sommaren såg,
Och sällan förliktes de unga två,
Ty afund emellan dem låg.

Ty båda de ville den unga mön
Få ro öfver skummande å,
Och en måste hafva den bragdens lön,
Den kunde ej delas på två.

Fast Sölve, den strandade vikings son,
Sitt sjuttonde år hade sett,
Så kom han dock sällan kifvet ifrån
Med ringare slag än han gett.

Men sommaren kom och främlingen for
Till hafs från den gästfria strand.
Dock Sölve för Thorsten med vrede svor,
Att vinna hans älskades hand.

Se'n hade hvarandra de icke sett,
Men Thorsten dock hört mången bragd,
Som Sölve en sjökonungs namn hade gett,
Och än var i hög han ej lagd.

Nu vikingen stod der på klippans häll
Och såg öfver skummande sjö,
Och tanken den flög genom höstlig qväll
Med längtan till tjusande mö.

Han icke med henne om kärlek talt,
Fem år gått se'n henne han såg,
Dock kände hans hjerta hon honom valt,
Till henne stod hela hans håg.

Hon växt med hans broder, den ungersven,
I fadrens, den åldriges vård,
Till honom nu Thorsten vill gå igen
Och gästa hans gästfria gård.

Men stormen den for öfver Åby fjord;
Då doft uti natten det klang,
Det hörs som af vapen ett dån i nord,
Hvar kämpe från draken sprang.

På himmelen synes i norr ett sken
Som stiger till flammande glöd
Strax Thorsten med kämpar då drager hän
Med ilande steg emot Röd.

III.

Åbon på Röd.

På Röd satt Ambjörn Börjes son,
Som bonde var,
Den gården gått som arf ifrån
Hans farfarsfar.

Kring dryckessal och hus och stall,
Likt ring af jern
En skidgård fans med graf och vall,
Till skydd och värn.

Nu satt han gammal der och trygg
I lugn och frid,
Förr red han glad på drakens rygg
I kamp och strid.

Fast än han många skatter ärft,
Från släkt och far
Och många äfven sjelf förvärft,
I stridens dar;

Han skattar högst dock en klenod,
Den höll han kär,
Det var en dotter, skön och god
Han hade här.

Och vida känd skön Amborg är
I Vikens bygd,
Och ofta taltes gerna der
Om hennes dygd.

En fager nittonårig mö
 Var Amborg ung,
 Då drakar kommo öfver sjö,
 Med Harald kung.

Då Ambjörn klädd i högtidsskrud,
 Bjöd Kung och män,
 Till gille och till gästabad,
 Som hos en vän.

Men när som kung såg dotter hans,
 Då skalf han till,
 Sitt hufvud med dess gyllne krans
 Han böjde still.

Och sade sedan dessa ord
 Samt bjöd sin hand:
 »Har Freja sjelf gått ned på jord
 Till Alfhems*) land?»

Och kungens ord den gamle höljt
 Der som han satt
 Med ära; och med tiden följt
 Ur sagans natt.

Nu Ambjörn väntar att till gäst
 Långt fjerran från,
 Få Thorsten som han ärar mest,
 Sin frändes son.

*) Bohusläns äldsta namn.

IV.

Konung Sölves holmgång.

Solen sänkte sig röd bland skyar i rodnande vester,
Klar som en sköld utaf guld, hängde hon der i det blå.
Stormen hven öfver land, och vågorna, våldsamma gäster,
Yrde sitt skummande salt högt öfver dalarne små.
Vikingar komne i land vid Röd, hade hotat att bränna
Gården och döda dess män, om de bemöttes med våld.
Helsning ifrån dem var sänd, att Sölve den borde de känna,
Men hvarom icke, så var denne en konung så båld.
Svennen den förde ock fram, att Ambjörns dotter den unga,
Konungen önskade se, klädd i sin skönaste skrud,
Fann han henne sig värd, han gården ej skulle betunga,
Henne då taga om bord, såsom sin korade brud.
Ambjörn dock bud hade sändt till grannarne rundtom i nejden,
Pilen var bränd på sitt skaft, örlig betydde dess bud.
Sölve, som icke fick svar, med ifver begynnande fejden,
Blåste i lurarnes horn, att det i bergen gaf ljud.
Tände så husen omkring dem skidgarden ej kunde skydda,
Lågan den flög emot skyn, glädtigt från sprakande glöd,
Brände den bergade säd, och snart fans ej mera en hydda
Utanför värnande vall. Friden har flyktat från Röd.
Bryggan den stormades snart och fäldes, men porten den fasta
Stod deras anfall emot, stark var den nordiska ek.
Ambjörn den gamle förstod de krossande stenarne kasta,
Stridde med kraft för sitt hem, lugn som det varit en lek.
Huskarlar hade han tolf, och trälarne dubbelt så många,
Kände sig fria på Röd, därför de stredo med mod.

Pilar af ask fans i mängd, befjädrade, jernskodda, långa,
Skötos från bågar af alm, sökande fiendens blod.
Porten ger vika till sist och in tränger främlingars skara,
Druckne af seger och blod, svärdshuggen delande ut.
Plötsligen ljuder en lur, och skogar och klippor de svara,
Undrande kämparne lyss, ljudet på striden gör slut.

V.

Striden.

Det flög öfver klippor och dalar
Det gälla hornets ljud,
Och klang emot bergens valar *)
Med röst utaf krigets Gud.

Och Thorsten som med sina kämpar
Då kom från stormig färd,
Med ifver nu striden dämpar
Högt blixtrar hans blanka svärd.

»Hvem är väl den djerfve, som bryter
Den sena qvällens frid?»
Så vredgad hans stämma ryter:
»Kom, låtom oss talas vid!»

*) Valar (Vårdar) = stenrör vanligtvis belägne högt på berg och skär samt inneslutande hållkistor; vikingagrafvar från bronsåldern.

»Hvem är du väl viking, som vågar
Att tala så till mig?»

Kung Sölve gaf svar: »jag lågar
Af lust att få dräpa dig.»

Snart svärden ånyo ses ljunga,
I senfull kämpehand,
Och stridernas korpar sjunga,
Och vågorna slå mot strand.

Det ljud öfver landet och fjärden,
Likt dån, då blixten slår.
I månskenet glindra svärden,
Der Thorsten i spetsen går.

Snart Sölve och han drabba samman
I dråplig bardalek,
Och svärdena likna flamman,
Då ljungelden slår en ek.

Så täta nu huggen de föllo,
De andre se derpå,
Och sköldarne icke höllo,
De flögo i bitar små.

Der hagla nu slagen så tunga,
Och ekot svarar gladt,
Kring hjelmarne gnistor ljunga,
Som stjernfall i höstlig natt.

Kung Sölve nu segnar till jorden
Med klufven panna ned,
Och länge man qvad i norden,
Den striden vid Röd han stred.

Då trädde ur sjökungens leder
En högväxt kämpe ung,
Om lejd och om frid han beder,
Samt hög för sin fallne kung.

»Väl kunde jag alla er sända
Att gästa Odens sal,
Än kasarne äro tända,
Det susar i berg och dal,

Se kring dig hvad kämpar från trakten,
En ståtlig bondehär.

Men jag eger nu dock makten
Och gifver dig lofven här.

En drake som böter, du lemnar,

Hög öfver konung hvälf,

Men jag öfver honom ämnar,

Att qväda hans drapa sjelf.»

Så Thorsten han talar och träder

Till Ambjörn vänligt in.

Den gamle hjertligt det gläder,

Att handtrycka fränden sin.

Se'n vikingen hemtar sin broder,

En bildskön yngling blek,

Ej olik de Grekers stoder,

Men ramad i Hildurs lek.

Ej Amborg sin rodnad kan dölja,

Der vexla ros och snö,

Så troget hvarann de följa

På kinden hos fager mö.

Blyg Thorsten hon hornet nu räckte,
 Ett arf från fylkeskung.
 En bard sjöng hans lof, det väckte
 Visst glädje hos mö så ung.

VI.

Kung Sölves drapa.

Morgon trädde	Bidat hade
Sol i lågor	De ej heller
Öfver berg och	Utan ilat
Klyfta opp.	Ned till strand.
Strödde kring sig	Nu var fred och
Guld och purpur,	Vän ochovän
Väckte åter	Samlats der vid
Nyfödt hopp.	Sölves hög.
Utför klippan	Dagen härlig,
Nedåt stranden	Himlen molnfri,
Vandrar Ambjörns	Fogeln glad i
Fosterson.	Höjden flög.
Många voro	Bäcken hoppar
De som kommit	Fram ur klippan,
Dit till trakten	Ned sig kastar
Fjerran från.	Med ett språng.
Vårdkas kallat	Thorsten närmar
Dem att strida	Sig till högen
För ett älskadt	Der han qväder
Fosterland.	Högstämd sång:

»Hell här den döde
Dråplige Drotten,
Sjökonung Sölve
Sitter i hög.
Fordom han förde
Fejden på hafvet,
Stötte i stormen
Stridslur på våg.
Trofast den tappre
Trifdes på draken,
Härlig i härnad
Häfdade han
Vikinganamnet,
Vunnet i väldig
Kamp emot Kväners
Konung och män.
Mången kan minnas
Manhaftig viking,
Då han slog Dana —
Drotten på is.
Då han i Frankland
Förde sin fylking,
Stormade städer,
Störtade dem.
Nu är i Valhall
Väldige viking
Satt uti sätet
Sida vid Thor,
Nu höjas hornen,
Sölve der helsas,
Namnet skall nämnas
Länge i nord.

Stenen restes	Guldgult löfffall
Sen på högen,	Öfver högen
Utaf Sölves	Lätt sig lägger
Egna män.	Lag på lag.
Vittnesbörd om	Dimman stiger
Kämpadater	Sakta neder,
Står den stenen	Tidigt slutar
Högrest än.	Höstlig dag.

VII.

Jagt och kärlek.

Nu vikingen satt vintern lång,
Som gäst på Röd hos sina fränder,
Men understundom det dock händer
Han gör en jagtfärd någon gång,
I följe nu med sin värdinna.
Och Amborg, skicklig jägarinna
Försöker då på bästa vis,
Från honom taga jagtens pris.
Men han som sköt sin pil så väl
I hjertat på en örn, som flyger,
I ögat på en räf, som smyger,
Sköt likväl många gånger fel,
Ty största glädjen var att vinna
Den skälmska blick från ögon blå,
Så tjusande att se uppå,
Hvar gång han ej kan målet hinna.

En dag han nere var vid strand,
Att der se till sin goda drake,
Till hvilken knappast det fans make
Kanhända uti nordens land.
Han vandrar hem, men då han hör,
Ett nödrop vinden med sig för,
Och hastigt Thorsten synes stanna.
En kallsvett lades på hans panna.
Det var bestämdt skön Amborgs röst
Och snabb som en af sina pilar
Han mellan dalens klippor ilar
Med fasa dock uti sitt bröst,
Ty öfver bergets späda ljung
Han rösten hör af skogens kung.
Nu är han framme, ser och hör
Hur Amborg med en jernskodd stör
Försöker tappert sig försvara
Utur den fruktansvärda fara.
Ej annat vapen än sitt svärd
Har Thorsten, dock han snart det drager
Och så i tu med björnen tager,
Begynnande en annan färd.
Dock Amborg ej likt vår tids sköna
Uti en dåning faller ner,
Nej! slag på slag hon björnen ger,
För att hans tilltag så belöna
Och snart af Thorsten låg han fäld
Den björnen grå i enslig däld.
Men Amborg sig mot klippan stöder
Hon suckar som en vestanvind
Och bleknar mer och mer på kind,
Från skuldran ur ett sår hon blöder.

Och Thorsten, hvilken förr sett blod,
En viking utaf prøfvadt mod,
Begyinner då han detta ser,
Att darra likasom en qvinna,
Men lyckas dock att sig besinna,
Samt lägger så den sköna ner
På luden skogskung, och förband
Snart hennes sår med öfvad hand.
Då det är gjordt, han henne bär
Utöfver mjölkhvit snö, som blänker,
Blott Freja vet hvad kämpen tänker,
Men nog är bördan honom kär.
Han börjar tala, men vet föga
Hvad som han säger, dock hon ser
Så vänligt på sin frände ner.
Han fortfar och ung Amborg lyss,
På kinden stiger åter flamman
Och talet slutligt smälter samman,
I deras första kärlekskyss.

VIII.

Återkomsten.

Det är vår! det är vår! hör det spelar i sky
Och det forsar i grönskande dal,
Hela jorden hon klär sig i drägten så ny
Och det sjunger i björkar och al.

Då vill vikingen ut och han skiljs från sin mö
Och han skiljes från faderlig vän.
Men han lofvar så trygg, innan nyfallen snö
Skall han komma tillbaka igen.

Då skall byggas en borg uti granskap af Röd
Och der skola de älskande bo
För att stödja hvarandra i glädje och nöd
Och så lefva i kärlek och ro.

Då sin bror ger han draken, sin bästa klenod,
Att med den han må segla på våg.
Låta se, att han är utaf nordmannablod,
Skörda ära på vikingatåg.

Med ett handslag nu Thorsten då skiljs från sin bror
Och far af på det gungande haf,
Men i årena tre skördas gräset och gror
Och ej vikingen höres utaf.

I det sund der på klippan en Herkules stod,*)
Der mot trettio drakar han stred,
Och han kämpar från arla till serla med mod
Tills af såren han dignade ned.

Se'n som fånge han förs in i Afrikas sand
Och var der uti hårdt slafveri,
Men med femtio nordmän ifrån detta land
Han till slutet dock lyckas gå fri.

Snart en drake han har och han styr då till nord,
Tar på vägen båd ära och guld,
Så han länder då glad till sin fädernejord
För att der träffa vännen så huld.

*) Sundet vid Gibraltar.

Han förkläder sig då; vägen känner han väl
Och han går på densamma ej vill.
Men på stigen han möter en yngling, en träl,
Och han spør hur vid Röd det står till.

Tyst han lyssnar och hör sig beskrivas som död
Och att Ambjörn var höglagd i år.
Och han hör att hans bror tagit dottern och Röd
Och helt mörk in i huset han går.

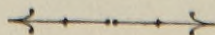
Der i högsätet sitter hans broder så säll
Med skön Amborg sin maka i famn,
Båda tystna i hast då vid eldstadens häll
Syns en främling dem kallar vid namn.

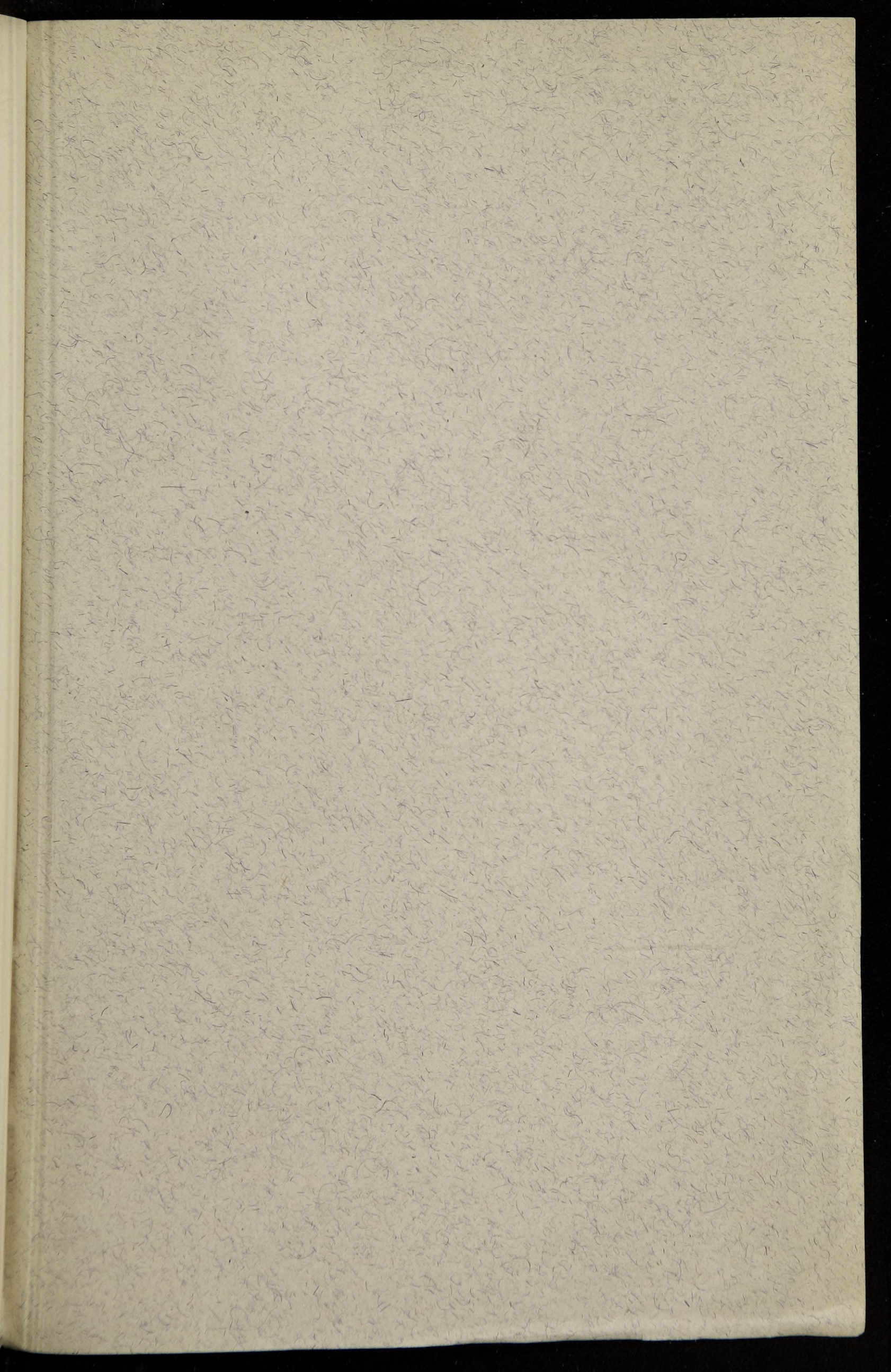
Då förklädnaden föll hörs ett tvåfaldigt skri
Af förskräckelse, kärlek och harm,
Och den unge han fattar uti raseri,
Då ett svärd och han höjer sin arm.

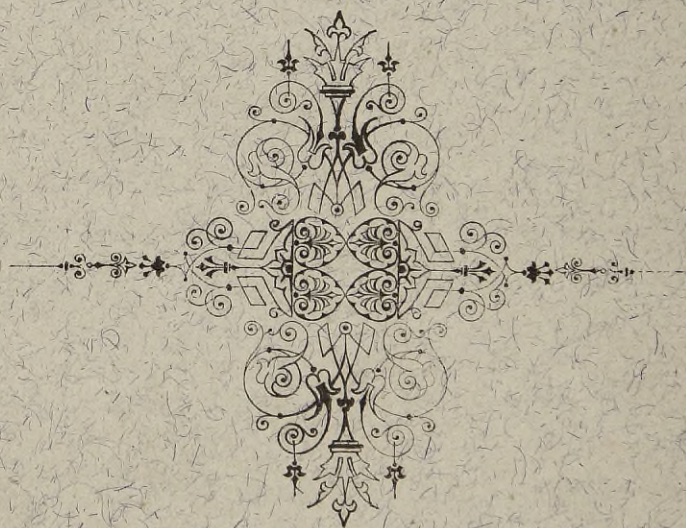
»Här skall icke bli strid» sade Thorsten så lugnt,
»Ställ o broder ditt svärd der det stod.
Det är nog att mitt lif är mig dystert och tungt;
Skulle *här* jag nu äfven se blod?»

»Jag vill säga farväl, måtte Gudarnes makt
Ej er straffa! Till böljande haf
Går jag åter, att söka i främmande trakt,
Eller också i vågen min graf.»

Nu han såg på dem båda med faderlig blick,
Sedan går han till draken vid strand
Och han syntes ej mer: men ett rykte det gick
Att han dog uti Grekernes land.

Helsingborg, N. Jönssons boktryckeri, 1890.